

KELETI NYELVEK ÉS KULTÚRÁK ALAPSZAK (Orientalisztikai Intézet)

A SZAKOT GONDOZÓ INTÉZET:

Orientalisztikai Intézet

A SZAKDOLGOZATTAL KAPCSOLATOS KÖVETELMÉNYEK

Formai követelmények:

- A szakdolgozatot alapesetben magyar nyelven vagy – előzetes megbeszélés alapján – egyéb (angol, francia, német vagy a szakiránynak megfelelő) nyelven számítógépen kell elkészíteni, A4-es oldalakon, Times New Roman betűtípussal (12-es betűnagyság), 1,5-es sortávolsággal. A szakirányok ettől eltérő formai kritériumokat is meghatározhatnak.
- A szakdolgozat terjedelme minimum 40.000, maximum 75.000 karakter (szóközök nélkül), mely terjedelemben nem számít bele a címoldal és a (kötelező) tartalomjegyzék, továbbá a (kötelező) bibliográfia. A felső határ tágítását az egyes szakirányok a témának megfelelő mértékben engedélyezhetik.
- A szakirányú szakdolgozatot legkésőbb április/november 15-éig kell benyújtani. A bírálat elkészítésének határideje: május/december 15.
- A szakdolgozatot elektronikus formában kell elkészíteni, és elektronikusan (PDF vagy Word formátumban) kell felölteni a Neptun tanulmányi rendszerbe. A szakdolgozat-leadás során egyetlen dokumentum feltöltésére van lehetőség a mellékletekkel együtt.
- A hallgatónak a feltöltés során nyilatkozni kell a Neptunban, hogy a munka saját szellemi terméke. (Kérjük, hogy figyelje az Egyetem plágium-ellenőrzésre vonatkozó szabályozását!)
- 2021-től minden hallgató csak témavezetői támogatással adhatja le dolgozatát.

Tartalmi követelmények:

- Az egy témát átfogóan feldolgozó szakdolgozatában a hallgató számot ad a szakirányú tanulmányok keretében megszerzett tudásáról. A szakdolgozat témája a felvett tárgyak (tárgan értelmezett) témaköreiből szabadon választható, de a témát és a választott módszert a szakiránynak/témavezetőnek jóvá kell hagynia. Az ehhez javasolt eljárás a következő: a hallgató előzetesen – legkésőbb az 5. félév regisztrációs hetében – benyújtja a szakirány felelősenek vagy az általa erre kijelölt személynek a szakdolgozata tervezetét, melynek része egy előzetes vázlat, illetve tartalomjegyzék és bibliográfiai válogatás. A tervezetet a témavezető ellenjegyzésével hagyja jóvá.

Értékelés:

A szakdolgozat megírásában a hallgatót (kötelező jelleggel választandó) témavezető segíti. A szakdolgozat bírálója a témavezető vagy a szakirány másik oktatója. Külső témavezető/bíráló személyének választását a szakirány vezetője engedélyezheti. Az értékelés ötfokú (1-5) skálán történik.

A BA-SZAKZÁRÁS KÖVETELMÉNYEI AZ ARAB, AZ IRANISZTIKA ÉS A TÖRÖK SZAKIRÁNYON

Az alapszakos záróvizsgára – amelynek előfeltétele az abszolutórium és az elfogadott szakdolgozat – a 6. (vagy a tanulmányokat lezáró utolsó) félév végén kerül sor, és két részből áll:

- **Írásbeli rész:** Ezen a vizsgán a hallgatóknak azt kell bizonyítaniuk, hogy a választott nyelvet magas szinten ismerik. Mérendő kompetenciák: 1. írott szöveg értése (kettő teszt), 2. szövegalkotás (dolgozat).
Értékelés: kompetenciánként külön-külön százalékszámításos rendszerben az alábbi, ötfokú skálára való átszámítási értékek alapján. 0-59 % = 1 (elégtelen), 60-69 % = 2 (elégséges), 70-79 % = 3 (közepes), 80-89 % = 4 (jó), 90-100 % = 5 (jeles). Az írásbeli vizsga eredményét az ötfokú skálán

nyert jegyek kerekített számtani átlaga adja.

- **Szóbeli rész:** A szóbeli vizsga által ellenőrzött ismeretek – azaz nyelv, irodalom, történelem/vallástörténet – témaköreiben a szakirány oktatói tételsorokat dolgoznak ki és bocsátanak a hallgatók rendelkezésére. Minimum kétfogú bizottság előtt vizsgáznak, a három tárgykörhöz (nyelv, irodalom, történelem/vallástörténet) tartozó tételsorokból való húzással.

Értékelés: a húzott tételekre adott válaszok elbírálása ötfokú skálán (1-5) történik. A szóbeli vizsga eredménye tehát e három jegy kerekített számtani átlaga lesz.

A záróvizsga értékelése:

A záróvizsga végeredményét az írásbeli és a szóbeli rész átlaga adja. Az esetleges kerekítés a szóbeli vizsgaeredmény irányába történik. Az átlagolást és a végső jegy megállapítását a szóbeli bizottság tagjai végzik el, akik gondoskodnak a megszerzett jegynek az erre a célra rendszeresített nyomtatványon való rögzítéséről, e nyomtatványnak a szakirány felelőse számára történő átadásáról, valamint annak a további kari dokumentumokban való rögzítéséről.

A BA-SZAKZÁRÁS KÖVETELMÉNYEI AZ INDOLÓGIA SZAKIRÁNYON

Az alapszakos záróvizsga feltétele az elfogadott szakdolgozat, a szakmai képzés elvégzése és az összességében 180 kredit megszerzése. Az indológia szakirányon a záróvizsga két részből, írásbeliből és szóbeliből áll.

- **Írásbeli rész:** Az írásbeli nyelvtani tesztet és fordítást tartalmaz. A nyelvtani tesztet és a fordítást külön kell megírni szanszkrit és hindi nyelvből. A teszt a mindenkitől kötelezően elvárt leíró nyelvtani ismeretek számonkérésére szolgál, megírásakor szótár nem használható. A tesztben a *Szanszkrit leíró nyelvtan 1-3.* és a *Hindi leíró nyelvtan 1-3.* kurzusok szóanyaga szerepel. A teszt megírására 60 perc, a fordításra 120 perc áll a hallgató rendelkezésére. A hallgatónak mindkét nyelvből ismeretlen, közepesen nehéz szöveget kell magyarra fordítania, ehhez a szótárak használata megengedett.
- **Szóbeli rész:** A szóbeli vizsgán egyrészt az órákon olvasott és számonkért szövegek szerepelnek. Az eltérő súlypontok, valamint az órák tematikájának esetleges változásai miatt a szóbeli vizsgán kérdezett szövegek meghatározása egyénileg történik, „olvasmánylista” összeállításával. A tételen szereplő szövegrészletet a vizsgázónak fel kell olvasnia, le kell fordítania magyarra, válaszolnia kell a szöveggel kapcsolatos grammatikai kérdésekre, és értelmeznie kell a szöveg művelődéstörténeti összefüggéseit az előre megadott tételsor alapján. A hindi szóbeli során a hallgató előre megadott témakörökben hindi nyelven teszi le a vizsgáját. A vizsga ideje nyelvenként kb. 30 perc.

A szóbeli vizsga művelődéstörténeti részéhez a tanszék összesen 20 (klasszikus és modern indológiai tárgyú) tételt ad ki legkésőbb az előző félév szorgalmi időszakának utolsó napján. A tételekhez magyar és idegen nyelvű bibliográfia kapcsolódik.

A záróvizsga értékelése:

A záróvizsga értékelése két részből tevődik össze, az írásbeli és a szóbeli jegyből. Értékarányuk: 1:1. Az esetleges kerekítés a szóbeli vizsgaeredmény irányába történik. Az írásbeli jegy a következő részjegyek matematikai átlaga: 1. szanszkrit teszt, 2. hindi teszt, 3. szanszkrit fordítás, 4. hindi fordítás. A szóbeli a következő részjegyek átlaga: 1. szanszkrit fordítás, 2. szanszkrit nyelvtan, 3. művelődéstörténet, 4. hindi fordítás, 5. hindi nyelvtan és nyelvismeret. Ha bármelyik részjegy elégtelen, a vizsgát meg kell ismételni.

TÉTELEK, ZÁRÓVIZSGA-TÉMAKÖRÖK AZ EGYES SZAKIRÁNYOKON:

(Az egyes szakterületekhez tartozó bibliográfiát a hallgatók a szemináriumi foglalkozások keretében kapják meg)

Arab szakirány

A. Arab nyelv és irodalom

1. Az arab nyelv helye és elterjedése a világ nyelvei között
2. Az arab magán- és mássalhangzórendszer általános jellemzői.
3. A nyelvjáráások kérdésköre.
4. Egyéb sémi nyelvek.
5. Főnévi mondat, igei mondat
6. Topikalizáció.
7. Arab retorika.
8. Az arab irodalom kezdetei és műfajai.
9. Az iszlám előtti törzsi költészet.
10. A kora iszlám költészet: omajjád kor.
11. A "modern" (muhdath) és neoklasszicista költészet.
12. A korai arab próza az abbászida korig.
13. Az arab próza fénykora: az abbászida kor.
14. A modern arab irodalom kezdetei.
15. A kortárs arab irodalom: regényirodalom, költészet, dráma.

B. Vallás és művelődés

1. Az arab világ régiói és kultúrái.
2. Az iszlám előtti kor kultúrája, szokásai
3. A beduin vallás és erkölcs alapjai.
4. A Korán.
5. Az iszlám vallás alapjai; a hadisz-tudomány; Mohamed élete és tevékenysége.
6. Iszlám irányzatai és szektái.
7. A 12 imámos síiták.
8. A szunnita vallásjogi iskolák.
9. Modern vallási reformmozgalmak az arab világban.
10. A 19-20. századi fundamentalizmus és gyökerei.
11. A vallási misztika (szúfizmus) kialakulása.
12. Szentkultusz az iszlám kultúrában.
13. A szúfi rendek és szertartásaik.
14. Népi kultúra és folklór a Közel-Keleten.
15. Varázslás és mágikus hiedelmek.

C. Történelem

1. A Közel-Kelet történelme az iszlám kor előtt
2. Az arab hódítások kora.
3. Az első négy kalifa.
4. Omajjád kor.
5. Abbászida fénykor.
6. A részkirályságok kora.
7. A szeldzsúk kor.
8. A Fátimidák.
9. A nyugati omajjád birodalom.
10. Andalúzia az Omajjádok bukásától a reconquista győzelméig.
11. A mamlúk kor.
12. A Török Birodalom uralma az arab világban.
13. Az európai gyarmatosítás kora.
14. A függetlenség kivívása az arab világban (20. sz.)
15. Az arab világ története a 20. sz. második felében.

Indológia szakirány

Az indológia szakirányon a szóbeli vizsga művelődéstörténeti részéhez a tanszék összesen 20 (klasszikus és modern indológiai tárgyú) tételt ad ki legkésőbb az előző félév szorgalmi időszakának utolsó napján. A tételekhez magyar és idegen nyelvű bibliográfia kapcsolódik.

Iranisztika szakirány

A. Nyelvészet (klasszikus és modern perzsa nyelv)

1. Az iráni nyelvek helye az indoeurópai nyelvcsaládban; a perzsa nyelvtörténeti korszakai
2. A perzsa „kétnyelvűség” és annak történeti gyökerei
3. A perzsa hangtörténet alakulása: a klasszikus és modern kor; a perzsa legközelebbi rokonai
4. A klasszikus perzsa nyelv jellemzői: igei morfológia (az ige morfológiai szerkezete, az igei prefixumok, valamint az igei kategóriák használata és azok változásai)
5. A klasszikus perzsa nyelv jellemzői: névszói morfológia (a határozottság-határozatlanság kifejezése, a tárgy stb.)
6. A klasszikus és modern nyelv közötti legjellemzőbb különbségek
7. Az arab nyelv hatása: fonológia, morfológia, szintaxis
8. A modern perzsa kialakulása; a periodizáció nehézségei
9. A modern perzsa igei morfológia sajátosságai
10. A modern perzsa névszói morfológia sajátosságai
11. A névmások (önálló, kapcsolt) használata
12. A perzsa szóképzés
13. A perzsa szórend és hangsúly
14. A perzsa összetett mondatok grammatikája
15. A beszélt nyelv sajátosságai (igei és névszói morfológia, szintaxis)

B. Irodalom (klasszikus és modern perzsa irodalom)

1. A perzsa irodalom korszakai (a periodizáció problémái, az irodalomtörténet-írás története)
2. A klasszikus perzsa irodalom megjelenése és korai klasszikus korszaka
3. A korai klasszikus líra
4. Firdauszi és a perzsa nemzeti eposz
5. Az epikus költészet jellegzetessége, képviselői
6. A ghazal költészet és Háfiz
7. A klasszikus perzsa próza
8. A klasszikus perzsa didaktikus költészet és Sza'di
9. Szufizmus a perzsa költészetben
10. A klasszikus vers kialakulása, a prozódia és rímtan legfőbb jellegzetességei
11. A perzsa nyelvű történetírás
12. A modern perzsa prózairodalom kezdetei
13. A 20. századi novella-irodalom
14. A szabadvers
15. Drámai műfajok a modern perzsa irodalomban

C. Történelem, vallástörténet, művelődéstörténet

1. Iráni kultúrák és régészeti lelőhelyek az Akhaimenidák előtt
2. Az Óperzsa Birodalom kialakulása és felépítése; a görög-perzsa háborúk
3. A Pártus Birodalom és a Baktriai Királyság
4. A Szászánida Birodalom kialakulása és felépítése
5. Vallási és társadalmi mozgalmak a szászánida Iránban
6. Az arab hódítás Iránban; a kisdinasztiák megjelenése Kelet- és Észak-Iránban
7. A mongol hódítás két szakasza (az Ilkhánidák és a Timuridák, szerepük a művészetek történetében)
8. A Szafavida dinasztia
9. A Qádzsár-kor és az Alkotmányos Mozgalom
10. A Pahlavi-dinasztia és az Iszlám Forradalom
11. Zarathustra kora és tanítása; az Aveszta
12. Az iszlám vallás keletkezésének körülményei, első évei

13. Az imámátus intézménye a síita iszlámban (a tizenkettedik síita imám, eltűnése és visszatérése)
14. A síita iszlám doktrínái, vallásgyakorlata
15. A síita vallástudósok ('olama) szerepe a szafavida kortól a 20. századig

Török szakirány

A. Török nyelvek és irodalmak

1. Az oguz nyelvek
2. A kipcsak nyelvek
3. A turki nyelvek
4. A szibériai török nyelvek
5. A csuvas és a jakut
6. Az iszlám előtti török népköltészet (saz siiri)
7. Az iszlám-török írásbeliség osztályozása: nyugati török (oszmánli és türk adzsemi) és keleti török(karahanida, hvárezmi és csagatáj)
8. A iszlám-török irodalmak műfajai
9. A klasszikus török verstan alapjai
10. A iszlám-török irodalom kezdetei Transzoxániában
11. A török nyelvű irodalom kezdetei Anatóliában és Iránban
12. Az óoszmánli kor irodalma (XIII-XV. sz.)
13. A klasszikus keleti-török irodalmi kánon kialakulása a Timuridák korában (XV. sz.)
14. A klasszikus török irodalmak kiemelkedő alakjai (Nevájí, Fuzúlí) a XV-XVI. században
15. Az oszmánli díván-költészet (XVI-XVIII. sz.)

Irodalom:

- Dilcin, C.: Orneklerle Turk Şiir Bilgisi. Ankara 2004.
- Eckmann, J.: Die tschagataische Literatur. In: PhTF. Wiesbaden 1964, pp. 304-402.
- Hazai György (szerk.): Szenvedélyek tengere. A török költészet antológiája. Budapest 1961.
- Ipekten, H.: Eski Turk Edebiyati Nazim Şekilleri ve Aruz. Istanbul 2004.
- Kakuk Zsuzsa (szerk.): Örök kőbe vésve. A régi török népek irodalmának kistükre. Budapest 1985.
- Köprülü, M. F.: Turk Edebiyati Tarihi. Ankara 2003.
- Mengi, M.: Eski Turk Edebiyati Tarihi. Ankara 1997.
- Thúry József: A közép-ázsiai török irodalom. Budapest 1904.
- Vincze Frigyes: Az oszmán irodalom fő irányai. Budapest 1902.

B. A török népek története

1. Az altaji nyelvrokonság kérdése (a török-mongol nyelvviszony; a török nyelvek uráli és indoeurópai kapcsolatai); török őshaza elméletek és az első "törökgyanús" népek: hszüngnuk és zsuanzsuanok
2. A két Türk Birodalom
3. Az Ujgur Birodalom és a kései (kanszui és turkesztáni) ujugurok
4. Hunok, avarok, onogurok és bolgárok
5. A Kazár Birodalom és a korai magyar történelem török kapcsolatai
6. Turkesztán a 10-13. században: karahanidák, oguzok és szeldzsukok
7. A Karakitaj Birodalom és Hvárezm
8. Besenyők, kimekek, kipcsakok, kunok
9. Dszingisz és a mongol birodalom születése
10. A mongol részbirodalmak kialakulása
11. Az Arany Horda és utódállamai
12. Timur és a Timuridák
13. Közép-Ázsia a 16. században: a Sejbanidák
14. Buhara, Khiva és Kokand a 17-18. században
15. „A nagy játszma”: Közép-Ázsia a 19. században

Irodalom:

- Golden, P. : An Introduction to the History of the Turkic Peoples. Wiesbaden 1992.
- Hopkirk, P.: The great game. On secret service in high Asia. Oxford 2001.

Róna-Tas András: Kis magyar őstörténet. A magyarok korai története az államalapításig. Budapest 2007.

Sinor, D.: The Cambridge History of Early Inner Asia. 1990.

Soucek, S.: A History of Inner Asia. Cambridge 2000.

Vásáry István: A régi Belső-Ázsia története. Budapest 2003.

Vásáry István: Az Aranyhorda. Budapest 1986.

C. Az Oszmán Birodalom története

1. Kis-Ázsia az oszmán kor előtt és az Oszmán Birodalom kezdetei
2. Az oszmán katonai szervezet a 14-15. században
3. II. Mehmed és kora
4. Nagy Szulejmán és kora
5. Az oszmán állam- és közigazgatás a 17. század végéig
6. Magyarország és az oszmánok (politika- és hadtörténeti áttekintés)
7. Magyarország népessége az oszmán korban
8. A visszafoglaló háborúk története
9. Az oszmán reformkor
10. Isztambul, egy világbirodalom fővárosa
11. Az oszmán gazdaság és társadalom
12. Az oszmán-törökök művészete
13. Az Oszmán Birodalom az első alkotmányos monarchiától a köztársaság kikiáltásáig
14. Atatürk és reformjai
15. Török-magyar kapcsolatok (18-20. század)

Irodalom:

Cook, M. A. (ed.): A History of the Ottoman Empire to 1730. Cambridge 1976, pp. 1-102.

Dávid Géza: Pasák és bégek uralma alatt. Budapest 2005.

Flesch István: Ataturk. Budapest 2004.

Fodor Pál: A szultán és az aranyalma. Budapest 2001.

Hegyi Klára: Török berendezkedés Magyarországon. Budapest 1995.

Imber, C.: The Ottoman Empire. 1300-1481. Istanbul 1990.

Inalcik, H.: The Ottoman Empire. The Classical Age 1300-1600. New York – Washington 1973.

The Cambridge History of Turkey. III-IV. Cambridge 2006, 2008.

AZ OKLEVÉL MINŐSÍTÉSE:

Az oklevél minősítését a szakdolgozatra kapott és a záróvizsgán megszerzett érdemjegyek számtani átlaga adja, egész számra kerekítve, a HKR 84. § alapján:

- kiváló, ha az átlag 5,00,
- jeles, ha az átlag: 4,51-4,99,
- jó, ha az átlag 3,51-4,50,
- közepes, ha az átlag 2,51-3,50,
- elégséges, ha az átlag 2,00-2,50.